

**ΑΠΟΛΥΤΗΡΙΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ Β' ΤΑΞΗΣ
ΗΜΕΡΗΣΙΟΥ ΕΝΙΑΙΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ
ΣΑΒΒΑΤΟ 22 ΜΑΪΟΥ 2004
ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑ:
ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΚΕΙΜΕΝΑ
ΘΕΩΡΗΤΙΚΗΣ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗΣ Β' ΛΥΚΕΙΟΥ**

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΘΕΜΑΤΩΝ

Κείμενο διδαγμένο από το πρωτότυπο

- A.** Εγώ όμως κατ'ασχάς αναγκάστηκα να αγορεύσω δημόσια για προσωπικές μου υποθέσεις, έπειτα όμως μου φαίνεται ότι έδειξα μεγαλύτερη φιλοδοξία απ'ότι έπρεπε, αφενός επειδή είχα στη μνήμη μου ότι οι πρόγονοι δεν είχαν σταματήσει καθόλου να αναμειγνύονται στην πολιτική και αφετέρου, επειδή έβλεπα εσάς (γιατί πρέπει να λέω την αλήθεια) να θεωρείτε ότι μόνο αυτοί είναι αξιόλογοι. Επομένως ποιος βλέποντας ότι εσείς έχετε αυτή τη γνώμη δεν θα παρακινούνταν να ενεργεί και να μιλά για την πόλη; Επιπλέον γιατί δυσανασχετείτε με τέτοιους (πολίτες); Αφού δεν είναι άλλοι οι κριτές γι'αυτούς, αλλά εσείς.
- B1.** Στον επίλογό του ο Μαντίθεος προσπαθεί να διακιολογήσει την ενασχόλησή του με τα κοινά, παρά τη νεαρή του ηλικία. Σύμφωνα με το νόμο του Σόλωνα δικαίωμα αγόρευσης στην Εκκλησία του Δήμου είχαν μόνο Αθηναίοι πολίτες, άνω των 50 ετών και οι μεγαλύτεροι αγόρευαν πρώτοι. Το προνόμιο αυτό της ηλικίας είχε προ πολλού καταργηθεί από το 20ο έτος μπορούσαν να αγορεύουν όλοι οι πολίτες. Οι νέοι όμως λόγω ευγένειας απέφευγαν να λάβουν πρώτοι το λόγο καθώς ήταν άπειροι. Ο Μαντίθεος παρέβη τον κανόνα ενοχλώντας ορισμένους. Ήδη απ' την §10 συσχετίζει την απώλεια της πατρικής περιουσίας με την καταστροφή της πόλης. Προφανώς λοιπόν δημηγόρησε για να διασώσει την πατρική περιουσία από τον κίνδυνο δήμευσης. Παράλληλα αφού η ενότητα αυτή αποτελεί το επίλογο, ο ρήτορας εκθέτει το σκοπό της πρώτης δημηγορίας του και το κίνητρο ενασχόλησης του με τα κοινά. Ειλικρινής και ευγενής απέναντι στους ακροατές δεν παραλείπει την αναφορά στους προγόνους - για να δικαιολογήσει τη φιλόδοξη στάση του - και έμμεσα στο ένδοξο παρελθόν που προκαλεί περηφάνεια και προδιαθέτει ευνοϊκά τους δικαστές. Η άμεση αντίληψη της ενόχλησης που προκάλεσε (κατηγορηματική μετοχή, άχθομένων) και η συνείδηση πως το συναίσθημα επηρεάζει τη λήψη αποφάσεων ωθεί το ρήτορα στην εξήγηση της ενασχόλησης του με τα κοινά. Η ανάγκη και η υπέρμετρη φιλοδοξία τον έκαναν να δημηγορήσει σε μικρή ηλικία. Θα ήταν αφελές να σεβαστεί τους τύπους και να αδιαφορήσει για σοβαρά προσωπικά -οικογενειακά προβλήματα. Τα κίνητρα της ενασχόλησης του με τα κοινά ήταν η προγονική παράδοση και η άποψη ότι έτσι προκύπτει η καταξίωση στη συνείδηση των

πολιτών. Η φράση "φιλοτιμότερον διατεθῆναι τοῦ δέοντος" προκάλεσε άσχημη εντύπωση και γι' αυτό γνωστοποιεί τα κίνητρα του(αιτιολ. μη-ένθυμούμενος, όρών), κερδίζοντας την εκτίμηση των Βουλευτών

B2. Με τον επίλογο επιδιώκονται η ανάμνηση και η παθοποιία. Ο Μαντίθεος παρουσιάζεται απρόθυμος να ακολουθήσει την τυπική δομή του επιλόγου. Το μόνο που τον απασχολεί στις δυο τελευταίες παραγράφους είναι να αποδείξει αδικαιολόγητη τη δυσαρέσκεια ορισμένων εναντίον του· αυτό το θέμα έθιξε και απότομα τελείωσε. Η έλλειψη παθοποιίας είναι επακόλουθο του τόνου αυτοπεποίθησης που κυριαρχεί, ενώ η παράλειψη ανάμνησης έχει να κάνει με τη γενικότερη παράλειψη κάθε στοιχείου που θα καθιστούσε το λόγο τεχνητό ή υπολογισμένο. Τελειώνοντας χωρίς επίλογο θέλει να δείξει ότι το ανώτερο στρατιωτικό του ήθος δεν του επέτρεπε να επιτύχει ευνοϊκή απόφαση με παρακλήσεις και συγκινήσεις. Θεωρεί άνάξιους τους κατηγορούς του για όποια αναφορά, αφού είναι ψεύτες (§8). Τέλος είναι πεπεισμένος ότι έλαμψε η αλήθεια και κατά συνέπεια είναι περιττός ένας επίλογος σύμφωνα με τους κανόνες της ρητορικής.

Προαιρετικά στην απάντηση θα μπορούσε να ενταχθεί και το ακόλουθο τμήμα

Την εύνοια των Βουλευτών προσπαθεί να κερδίσει και με την αναφορά στους ίδιους, οι οποίοι ως εκφραστές του πνεύματος της πολιτείας, υπηρέτες και προστάτες του κοινού συμφέροντος με την ανάλογη στάση τους παρακινούν τον πολίτη να ασχοληθεί με τα κοινά. Το εγκώμιο των Βουλευτών ισχυροποιεί η ρητορική ερώτηση που ισοδυναμεί με έντονη κατάφαση. Προκαλεί το ενδιαφέρον και την προσοχή των Βουλευτών δημιουργώντας το κατάλληλο ψυχολογικό κλίμα, ώστε να πειστούν και οι πιο δύσκολοι για τις αγνές προθέσεις του και παρουσιάζει τους πάντες διακατεχόμενους από τη φιλοδοξία. Η απολογία κλείνει με δεύτερη ρητορική ερώτηση που ισοδυναμεί με έντονη άρνηση και υποδεικνύει τη στάση των Βουλευτών απέναντι σε ανθρώπους με πολιτικές φιλοδοξίες· δεν υπάρχει λόγος να δυσανασχετούν με τους φιλόδοξους πολίτες, αφού οι ίδιοι με τη στάση τους τους παρακινούν στη φιλοδοξία. Υπογραμμίζεται ο καθοριστικός ρόλος των Βουλευτών στην κρίση των Αθηναίων γενικά και ειδικά στην περίπτωση του Μαντίθεου. Η περιέργη και άνιση συσσώρευση δυο ρητορικών ερωτήσεων στο τέλος του λόγου αποσκοπεί στον ψυχολογικό επηρεασμό των ακροατών, αφού ο επίλογος περικλείει την τελευταία εντύπωση.

B3. Σχολικό βιβλίο σελ.10: « Η γέννηση της συστηματικής ρητορείας»

B4. άχθομένων: άχθοφόρος, επαχθής
 διατεθῆναι: θεσμός, αθέμιτος
 όρών: όραση, διορατικός
 άξίους: αξιοκρατία, άνάξιος
 πράττειν: πραγματογνωμοσύνη, έμπρακτος

Αδίδακτο κείμενο

Γ1. Πρώτα πρώτα, αν θέλεις να ορίσω την αρετή του άνδρα, είναι εύκολο να πώ τουτο, ότι δηλαδή αυτή είναι η αρετή του άνδρα, να είναι ικανός να πράττει τις υποθέσεις της πόλης(να εκτελεί τα καθήκοντά του) και, ενώ εκτελεί (αυτά) να ευεργετεί τους φίλους και να βλάπτει τους εχθρούς και ο ίδιος να προσέχει να μην πάθει κάτι τέτοιο. Αν όμως θέλεις να ορίσω την αρετή της γυναίκας δεν μου είναι δύσκολο να το εξηγήσω, ότι δηλαδή οφείλει αυτή να διοικεί καλά το σπιτικό της και με το να φυλάει τα πράγματα που είναι μέσα και με το να είναι υπάκουη στον άνδρα της. Και άλλη είναι η αρετή του παιδιού και του κοριτσιού και του αγοριού και του μεγαλύτερου άνδρα, αν θέλεις του ελεύθερου, αν θέλεις του δούλου. Υπάρχουν και πάμπολλες άλλες αρετές, ώστε δεν είναι δύσκολο να πω για την αρετή τι πράγμα είναι.

Γ2. τῆς πόλεως → τήν πόλιν, τὰς πόλεις
 οὔσαν → οὔσης, οὔσαι
 παιδός → παίδων, παισὶ
 ποιεῖν → ποιήσιν
 διελθεῖν → διελθῆς
 πράττειν → πράττειν
 εἰπεῖν → εἰπέ

Γ3α. «Καί ἄλλαι πάμπολλαι ἀρεταὶ εἰσὶν»: Κύρια πρόταση κρίσεως
 «ὥστε οὐκ ἀπορία εἰπεῖν ἀρετῆς πέρι»: δευτερεύουσα επιρρηματική συμπερασματική πρόταση, ως προσδιορισμός του αποτελέσματος
 «ὅ,τι ἐστίν»: δευτερεύουσα πλάγια ερωτηματική μερικής αγνοίας ονοματική πρόταση, ως αντικείμενο στο εἰπεῖν.

Γ3β. πρῶτον → επιρρηματικός προσδιορισμός, αιτιατική του χρόνου
 τὰ τῆς πόλεως → αντικείμενο στο τελικό απαρέμφατο πράττειν
 τοὺς ἐχθροὺς → αντικείμενο στο κακῶς (ποιεῖν)
 μηδέν → σύστοιχο αντικείμενο του τελικού απαρεμφάτου παθεῖν
 οἰκεῖν → υποκείμενο του απροσώπου ρήματος δεῖ, τελικό απαρέμφατο
 κατήκοον → κατηγορούμενο του υποκειμένου αὐτήν μέσω του συνδετικού οὔσαν
 πάμπολλαι → επιθετικός προσδιορισμός στο υποκείμενο ἀρεταί

Επιμέλεια απαντήσεων
Μπέκου Νατάσα – Φιλόλογος
Σκυριανού Μαρία – Φιλόλογος
Φροντιστήριο «ΕΠΙΛΟΓΗ»
<http://www.epil.gr>